

Prof. dr hab. **Sławomir Snela**

Rzeszów, 9.06.2020

Kierownik

Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Dzieci i Dorosłych

Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie

Ocena rozprawy doktorskiej

lekarza **Marka Aleksandra Syndera** nt: „Wyniki leczenia zachowawczego dzieci z chorobą Legg - Calve - Perthes do 7 roku życia”

Problemy wyboru rodzaju terapii u dzieci z rozpoznaną martwicą głowy kości udowej, powszechnie znaną pod nazwą choroby Legg - Calve - Perthesa pozostają nadal aktualne mimo tego, że została ona opisana już ponad 100 lat temu i jest ciągle tematem wielu badań i publikacji naukowych. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż do dzisiaj nie została ustalono etiologia schorzenia. Najprawdopodobniej jest ona złożona, niejednolita a być może istnieją różne postaci choroby. Pewne jest, że wynik leczenia zależy głównie od wieku w którym wystąpiła choroba, natomiast metoda leczenia, czy to zachowawczego, czy też operacyjnego nie zawsze przynosi zadowalające zarówno lekarza jak i rodziców dziecka rezultaty. Wielu autorów zajmujących się tym schorzeniem podnosi znaczenie wielkości martwicy głowy kości udowej dla przebiegu i wyniku leczenia choroby. Ustalenie znaczenia rokowniczego konkretnych cech choroby jest zasadniczym wyznacznikiem wyboru metody leczenia, zatem najważniejsze dla lekarza ortopedy zajmującego się praktycznie dziećmi z tym schorzeniem. Lekarz **Marek Aleksander Synder** podejmuje w swojej pracy próbę ustalenia jakie są wyniki i jakie kryteria ich uzyskania u dzieci do 7 roku życia leczonych zachowawczo z powodu choroby Legg - Calve - Perthes.

Przedstawiona do recenzji praca liczy 60 stron maszynopisu, podzielonych na 14 rozdziałów, zawierających przegląd aktualnej wiedzy dotyczącej anatomii i biomechaniki stawu biodrowego, samej choroby Legg - Calve - Perthes, założenia i cele pracy, materiał i metodykę badań, wyniki, przedstawienie przypadków klinicznych, dyskusję wyników oraz wnioski. W oddzielnych rozdziałach Autor zamieścił stosowane ćwiczenia wg instruktarzu, spis rycin, tabel i wykresów, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz piśmiennictwo.

We wstępie do pracy Autor przedstawia krótko anatomię stawu biodrowego ze szczególnym zwróceniem uwagi na te aspekty jego budowy, które wiążą się z potencjalnym narażeniem na niedokrwienie głowy kości udowej. Opisuje też podstawowe zasady biomechaniki stawu, ważne dla utrzymywania wystarczającego zakresu ruchów podczas leczenia choroby. Szczegółowo omawia aktualne wiadomości i poglądy na temat etiologii i przebiegu choroby. W oddzielnych podrozdziałach wstępu Autor omawia wystarczająco szczegółowo epidemiologię, patogenezę i zasady diagnostyki schorzenia. Omawia aktualnie obowiązujące klasyfikacje choroby Legg - Calve - Perthes i wskazania do stosowania każdej z nich. Przedstawia zasady leczenia schorzenia, zwłaszcza podstawowe reguły postępowania zachowawczego. W mojej ocenie część wstępna pracy mimo iż jest skondensowana do 9 stron zawiera wszystkie wiadomości przydatne Autorowi do podjęcia tematu pracy. Zamieszczone są w niej ilustracje wystarczająco uzupełniające fakty podawane przez Autora pracy.

W rozdziale poświęconym założeniom i celom pracy Autor podkreśla inspiracje do ustalenia tematu badawczego jakim były dwie istotne prace badawcze zamieszczone w ostatnich latach w renomowanych czasopismach naukowych. Dla stworzenia schematu i metodyki badań Autor formułuje 3 szczegółowe cele badawcze tj.: po pierwsze ocenę rozwoju biodra u dzieci leczonych zachowawczo, po drugie ocenę jakości życia dzieci ze schorzeniem a po trzecie ustalenie wskazań do leczenia zachowawczego u dzieci z chorobą Legg - Calve - Perthes

Zasadniczy materiał badawczy pracy obejmuje analizę sposobu i przebiegu leczenia 50 dzieci z chorobą Legg - Calve - Perthes u których rozpoznanie postawiono

przed 7 rokiem życia. Zdecydowaną większość, bo 40 chorych stanowili chłopcy. Dzieci były regularnie badane co 3 miesiące dla ustalenie zakresu ruchów, długości kończyn i pozostałych danych klinicznych. Na podstawie wykonywanych badań radiologicznych ustalano współczynnik ekstruzji Saltera, wskaźnik ATD i kąt Wiberga. Wszyscy pacjenci badani byli użyciem kwestionariusza IPSG Modified HOOS – 16 Hip Survey. Analizę statystyczną przeprowadzono z użyciem programu Dell Statistica 13 Pl wykorzystując odpowiednie testy statystyczne, adekwatnie do badanej próby. Wyniki badań przedstawiono w tabelach i na wykresach statystycznych w logicznej kolejności, wynikającej z układu racy

Ta część pracy świadczy o bardzo rzetelnym i profesjonalnym przygotowaniu materiału i przeprowadzeniu badań. Wartościową częścią pracy jest dyskusja oparta o najnowsze, przede wszystkim światowe piśmiennictwo. Autor dzieli dyskusję na części w sposób wynikający z układu pracy. W każdej z nich przedstawia wyniki prac innych autorów i konfrontuje je z własnymi spostrzeżeniami. Ta część pracy pozwala na szczegółowe zapoznanie się z aktualnym stanem wiedzy i dokonań w zakresie badań nad problemem leczenia dzieci z choroba Legg - Calve – Perthes. Pracę kończą 4 wnioski szczegółowe będące odpowiedzią na założenia pracy.

Z obowiązku recenzenta stwierdzam, że poza nielicznymi, oczywistymi i zawsze w szerszych publikacjach obecnymi błędami interpunkcyjnymi oraz tak zwanymi „literówkami” nie znalazłem w pracy błędów merytorycznych czy stylistycznych. Może być ona wręcz przykładem możliwości skondensowania pracy i zachowania przy tym wszelkich zasad rozprawy doktorskiej. Praca jest wyjątkowo klarowna, metody badawcze prawidłowo dobrane i wykorzystane w pracy a sposób przedstawienia szczególnie przejrzysty.

Praca jest napisana językiem zwięzłym, syntetycznym i zrozumiałym. Na podkreślenie zasługuje podjęcie bardzo praktycznego tematu którego końcowe wyniki z pewnością zainteresują ortopedów zajmujących się nie tylko leczeniem dzieci ale i następstw choroby Legg - Calve – Perthes w wieku dojrzałym.

Opiniowana rozprawa lekarza **Marka Aleksandra Syndera** nt: „Wyniki leczenia zachowawczego dzieci z chorobą Legg - Calve - Perthes do 7 roku życia” w

pełni odpowiada wymogom stawianym pracy na stopień doktora nauk medycznych. Jest wartościową pozycją naukową, którą moim zdaniem Autor ma szansę opublikować w renomowanych czasopismach naukowych.

Mam zaszczyt przedstawić **Wysokiej Radzie Nauk Uniwersytetu Medycznego w Łodzi** wniosek o przyjęcie pracy i dopuszczenie lek med. **Marka Aleksandra Syndera** do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie z przedstawionych powyżej powodów uznaję pracę za **wyróżniającą się**.

Grzegorz Szele